תלמוד בבלי · אחרונים · תורת חיים

תורת חיים על פסחים

רבי אברהם חיים שור

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תורת חיים על פסחים

רבי אברהם חיים שור

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תורת-חיים-על-פסחים/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב 4
דף ג 6
דף ד 8
דף ה 10
דף ו 11
דף ז 12
דף ח 12
דף ט 14
דף י 16
דף יא 17
דף יב 17
דף יג 18

דף ב

אור לארבעה עשר וכדרב יהודה אמר רב תימה דמה ענין הא דרב יהודה אמר רב בהך שינויא והתוספות כתבו דלא קאי אמאי דמשני כדאמר צפרא נהר אלא מילתא באפיה נפשיה הוא ודוחק לומר כן. ועוד קשה בסמוך דפריך אקרא דכאור בקר יזרח שמש מאי הוצרך לשנויי דה"ק וכאור בוקר בעולם הזה וכו' כיון דלא פריך אלא משום דס"ד דאור שם דבר הוא לישני דלאו שם דבר הוא אלא ה"ק כמאיר של בקר כן יזרח שמש לצדיקים שיצאו מאפילתן כדקס"ד מעיקרא וע"ק דקאמר בסמוך ה"ק למאיר ובא קראו יום וכו' אמאי לא משני בקצרה דה"ק למאיר קראו יום דהשתא לאו שם דבר הוא ועוד תימה בסמוך דמסיק דלעולם ככבים המאירים קאמר ולאו למעוטי ככבים שאינן מאירים דכל ככבים יש להן אור מה הוצרך למימר דקרא אתי לאשמעינן דאור ככבים נמי אור הוא דלמא קרא לא אתי לאשמעינן ולא מידי דהא לפי מה דסלקא דעתיה דאור אורתא הוא נמי על כרחך צריך לומר דלא אתי לאשמעי' מידי ועוד לקמן דפריך מקרא דלאו' יקום רוצח אמאי לא משני נמי דלמאיר יקום רוצח קאמר ולאו שם דבר הוא. ונראה לפרש דבשום דוכתא לא מצי למימר דאור היינו מאיר ולאו שם דבר אלא א"כ איכא נפקותא מנא ליה להוציא קרא מידי פשוטו והכי פי' דסוגיא מיתיבי הבוקר אור והאנשים שולחו קס"ד דהנך תרי מלות חד שמא נינהו ושם דבר הוא דשם היום אור בקר הוא לפי שהאור בזמן הבוקר דהיינו ביום לכך שם היום אור בקר הוא אלמא אור יממא הוא ולקמן נמי גבי ככבי אור דבעי למימר אור אורתא קס"ד נמי דחד שמא נינהו ושם דבר הוא דשם הככבים כוכבי אור הוא לפי שזמן עמידתן בלילה הוא לכך קרינן להו כוכבי דהיינו אורתא ומשני מי כתיב האור בוקר דהוי משמע מד שמא הוא דשם היום אור בקר הוא הבוקר אור כתיב וא"כ ע"כ שם היום בקר לחוד קרי ליה ואור דקאמר לאו שם דבר הוא אלא הבוקר האיר קאמר כפ"ד צפרא נהר והשתא ניחא דאיצטריך למימר וכדרב יהודה אמר רב וכו' דלא תיקשי למאי דמשני דהבוקר האיר קאמר מאי קמ"ל ליכתוב סתמא הבוקר והאנשים שולחו דבשלמא למאי דס"ד דתרוייהו חד שמא נינהו ושם דבר הוא ניחא אבל השתא כיון דבוקר לחודא שם דבר הוא א"כ מאי קמ"ל דהבוקר האיר והאנשים שולחו ליכתוב סתמא לכ"ק וכדרב יהודה אמר רב וכו' דהבוקר האיר משמע שהקדימו עצמן לצאת מיד בעלות השחר כשהתחיל הבוקר להאיר ומדלא הלכו קודם לכן שמעינן מיניה דלעולם יצא אדם בכי טוב ואי לא הוה כתיב אלא הבוקר לחוד לא הוה שמעינן מיניה מידי דכיון דעד ו' שעות נקרא ביקר איכא למימר דיצאו בחמישית או בששית ולא רצו להקדים עצמן אבל השתא דכתיב הבוקר האיר אלמא שנתכוונו

להקדים עצמן ולכך יצאו מיד כשהאיר הבוקר ומדלא הקדימו עצמן לצאת קודם לכן ש"מ דלעולם יצא אדם בכי טוב מיתבי וכאור בוקר יזרח שמש קס"ד דשם דבר הוא דשם היום אור בוקר קרי ליה כדפי' אלמא אור יממא הוא דליכא למימר כמאיר בוקר קאמר דכיון דליכא נפקותא אין סברא להוציא קרא מידי פשוטו ומשני דודאי כמאיר בוקר קאמר מדלא כתיב אור בוקר ונפקא מינה דאתי קרא לאשמעינן דלעתיד לבא כשמתחיל הבוקר להאיר יהיה אור גדול כהנץ החמה של עכשיו והשתא ניחא כי פריך מקרא דויקרא אלהים לאור יום דמשני למאיר ובא קרא יום פי' משעה שמתחיל להאיר דאתי לאשמעינן דמעלות השחר יום הוא ולא מצי לשנויי למאיר קרא יום דא"כ מאי קמ"ל ואין סברא להוציא קרא מפשוטו כיון דליכא נפקותא ופריך מיתיבי הללוהו כל ככבי אור דקס"ד דכוכבי אור שם דבר' הוא דשם של ככבים ככבי אור הוא לפי שזמן עמידתן לאורתא אלמא אור אורתא הוא ומשני דככבים לחוד שם דבר הוא ואור לאו שם דבר הוא אלא ככבים המאירים קאמר ופריך אלא מעתה ככבים המאירים הוא דבעי שבוחי וכו' פי' אי אמרת בשלמא שם דבר הוא וחד שמא נינהו ניחא אלא אי אמרת דככבים, קאמר א"כ מאי קמ"ל וע"כ צ"ל דקרא דיוקא אתי לאשמעי' דדוקא מאירי' בעי שבוחי שאינן מאירין לא לכך פריך והכתיב הללוהו כל צבאיו ומשני לעולם ככבים המאירים קאמר ולאו דיוקא אתי לאשמעי' דכל ככבים מאירין הן וקאמר קמ"ל דאור דככבים נמי אור הוא וכי פריך מקרא דלאור יקום רוצח נמי לא מצי לשנויי דלמאיר קאמר דאם כן מאי קמ"ל:

אלא ה"ק קרייה רחמנא לנהורא וכו' דיחויא במלתא הוא דלפי המסקנא דכ"ע אור אורתא הוא ולא פליגי הוי כפשוטו שקרא את שם האור יום ולא קשה מידי דאיכא למימר דאור יממא ולילא הוא והכל לפי ענין דגבי ויקרא אלהים לאור יום גלי לו קרא דאור יממא הוא וגבי הללוהו כל ככבי אור גלי קרא דהתם אור אורתא הוא וכן בכל הנך משניות ובריייתות דאקשי מנייהו בסמוך הכל לפי הענין דאיירי ביה ולא פריך אלא משום דקס"ד דרב הונא ורב יהודה פליגי בפירושה דאור מאי ניהו וכיון דפליגי צ"ל דלמ"ד אור יממא דוקא הוא ולמ"ד אור אורתא דוקא הוא דאי לאו הכי במאי קמיפלגי הא מתני' סתמא קתני ומצינו לפרושי הכי והכי לכך פריך למאן דמפרש אור יממא דוקא הוא הא אשכחן נמי דאור פירושו לילא הוא ולמאן דמפרש אור ליליא דוקא הא אשכחן נמי דיממא הוא והשתא ניחא דלא רמי המקשה קראי אהדדי בלא פלוגתייהו דרב הונא ורב יהודה:

דכי קאמר דוד אני אמרתי אך חושך ישופני לעולם הבא. נראה דהכי פי' דקס"ד מדכתיב ולילה אור בעדני משמע שהלילה נהפך לאור וכיון דגבי לילה שייך למימר יום אלמא אור יממא הוא ומשני דלילה ואור דסיפא דקרא איום וחושך דרישא דקרא קאי ולילה היפוכו דיום הוא ואור היפוכו דחושך הוא וה"ק אני אמרתי אך חושך ישופני לפה"ב הדומה ליום עכשיו אפי' העה"ז הדומה ללילה היפוכו של עה"ב הדומה ליום נהפך החושך שאמרת לאור:

כדקאמר ר' יהודה משעת הנץ החמה אלמא אור דראב"י אורתא הוא פי' ולא עמוד השחר דאין סברא לומר שיחלוקו בהך פורתא שמעלות השחר עד הנץ החמה ומשני דפליגי בהכי אבל אין לפרש מדקאמר ר"י עד הנץ הרמה אלמא אור אורתא הוא ולא הנץ החמה דמילתא דפשיטא הוא ולא איצטריך למידק הך מילתא והוה ליה למימר בקצרה אלמא אור אורתא הוא כדאמר לעיל בסמוך ולקמן ועוד דא"כ מאי פריך דכי היכי דחשש המקשה שלא יפרש דאור היינו הנץ החמה הכי נמי הוה ליה למיחש שלא יפרש דהיינו עמוד השחר וליכא למימר דלא מסתבר ליה כלל למימר דאור הוא עמוד השחר דהא בסמוך פריך מדקתני לאור טעון קדוש ידים ורגלים והתם על כרחך לאורה דקאמר היינו עמוד השחר דבהדיא קאמר התם בזבחים דלילה פוסלת בעמוד השחר:

הכי קאמר ליה ר' אליעזר אמינא לך אנא וכו' וא"ת מאי ה"ק ליה ר' אליעזר דקאמר והלא בברייתא לא נזכר הך תשובה כלל והכי הוה ליה למימר ור"א שאני חמץ דאורייתא וי' ל דמדבריו דר"א למדנו דק"ל הכי והיינו מדקאמר ליה וכי היכן מצינו יום שמקצתו אסור בעשיית מלאכה וכו' ולא אמר ליה סתמא וכי היכן מצינו יום שמקצתו אסור ומקצתו מותר דהא לדידיה נמי אע"ג דאשכחן דמפלגי רבנן בין יממא ללילא לענין תענית לענין עשיית מלאכה מיהו לא אשכחן אלא ודאי לכך נקט בדבריו עשיית מלאכה למימר דאע"ג דאיהו גופיה מקצתו מותר באכילת חמץ ומקצתו אסור מ"מ חמץ שאני דהוי דאורייתא אבל לענין עשיית מלאכה דרבנן לא אשכחן:

דף ג

באתרא דרב הונא קרו נגהי דנגהי הוא כינוי ללילי כמו שקורין לסומא סגי נהור:

לישנא מפליא הוא דנקט דלא רצה להתחיל מסכתא אלא בלישנא מעליא ותנא דבי שמואל אפשר דלאו התחלת מסכתא הוא:

רב פפא אמר תשע אבל וי"ו דטהור לא קחשיב אע"ג דנכתב אלא כיון דמשום עיקו' הוי מצי למיכתב טהר חכר וי"ו ע"כ וי"ו לשום דרשה אתיא:

רכבת כתיב וא"ת ליכתוב נמי ישבת וי"ל כדפירש"י ז"ל דלמדך בחסרון זה שתתפוש לשון קצרה ואפי' הוא מגונה פי' שיקצר את לשונו אפי' אם אי אפשר לו אלא שידבר בל' מגונה ואין להקשות הלא כבר שמעינן הך מילתא מטמא דכתיב באורייתא דדוקא ר' יהושע בן לוי ורב אחא דלעיל ילפי הך מילתא מטמא דכתיב באורייתא כיון דאינהו ילפי הא דכל היכא דכי הדדי נינהו יספר בל' נקייה ממה שעיקם הכתוב כמה אותיות ממילא ילפינן מטמא דכתיב בשאר דוכתי דכל היכא דנפישין מילי יספר בל' קצרה אבל תנא דבי ר' ישמעאל דיליף הא דיספר אדם בל' נקייה ממרכב ומושב ע"כ ס"ל דהא דעיקם הכתוב כמה אותיות בהנך קראי דלעיל לשום דרשה אתיא ולא מצינו למילף מנייהו מידי א"כ מטמא דכתיב באורייתא נמי לא מצינו למילף מידי ולכך איצטריך לדידיה רכבת ללמד שתתפוש ל' קצרה ואפי' הוא מגונה ובלאו הכי נמי צ"ל דלר' יהושע בן לוי קראי דרב פפא ורב אחא לשום דרשה אתיא וכן איפכא. ומהרש"ל ז"ל דחק עצמו לפרש דברי רש"י ז"ל בדרך רחוקה ולא דק כלל ועוד יש לפרש דתנא דבי ר' ישמעאל לא פליג אהנך אמוראי ומילתא אחריתי קאמר דאינהו קאמרי אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו דטמא ל' מגונה הוא ואיהו קאמר לעולם יספר אדם בל' נקיה משום דפיסוק רגלים באשה לאו מגונה הוא אלא שאינו דרך כבוד ולא הוי לשון נקייה ולכך יליף לה ממרכב ומושב ומדכתיב רכבת. והתוספות כתבו דלא מני למיכתב ישבת דכל היכא דכתיב ישב בלא וי"ו אתי לדרשה וכו' וקשה לפי' דהא גבי אברהם ולוט דרשינן להו שלא ישבו ממש לכך כתיב חסר א"כ הכא נמי אי הוה כתיב ישבת הוה דרשינן שלא היתה יושבת ממש שהרי באמת רוכבת היתה ולא יושבת:

וחד אמר שויתינן הך שמעתא כגדי מסנקן הוצרך ש"ס להאריך ולאתויי נמי מה שאמר הך ש"ס דלא תימא הא דלא אשתעי רב בהדי דאידך לאו משום שהוציא מפיו דבר מגינה ואמר כדבר אחר אלא בשביל שאמר שנעשה עיף מהך שמעתא דנראה כאלו אין התורה חביבה עליו ובסמוך נמי הוצרך לאתויי הך דאמר מפני מה בוצרין בטהרה ומוסקין בטומאה דלא תימה הא דאמר מובטחני בזה שמורה הוראה בישראל לאו משום שלא הוציא לשון מגונה מפיו אלא בשביל ששאלו שאלה הגונה וגבי לחם הפנים נמי הוצרך לאתויי מה שאמרו חבריו דלא תימה מה שבדקו אחריו לאו בשביל שהוציא דבר מגונה ואמר כזנב הלטאה אלא בשביל שהיה נראה כמבזה את הקדשים ומתלוצץ על שלא הגיע לו חלק יפה:

אלא אימא שחץ פסול אינו מגיה אלא מפרש דשמץ דקאמר היינו שחץ אע"ג דשמץ פסול ערוה הוא ושחץ דבר גאוה הוא יש לומר דחד מילתא נינהו כמו שאמרו חכמים

כל המתגאה כאלו בא על כל העריות לכך קרי ליה שמץ פסול ואפשר לומר דשמץ פסול לשון שמץ מנהו דאיוב שהוא דבר מועט כלומר כעין פסול נמצא בו כיון שהמתגאה כאלו בא על הערוה:

דף ד

אבא קיים א"ל אימא קיימת מה שפירש"י ז"ל נראה דוחק והתוס' פירשו דרבי חייא שאל על אביו ורב השיב אימא קיימת פירוש אמו של רב ולא רצה להשיב אבא קיים שלא יטעה רבי חייא ויסבור שמשיבו על מה ששאלו דקרי אינשי לאבי אבא אבא וקשה דהא ליכא למיטעי מידי דאם היה משיבו אבא קיים ע"כ אבא של רב קאמר דאי של רבי חייא לא הוה ליה למימר אבא קיים אלא קיים לחוד דכיון דרבי חייא שאלו ואמר ליה אבא קיים אי איתא דקיים הוה לא הוצרך רב להשיב אלא קיים או אינו קיים ומדהשיב אבא קיים על אביו של רב קאמר לכך נראה כגירסת רבינו חננאל שכתבו התוספות וא"ת א"כ מאי הוצרך ש"ס לפרש דרב בר אחתיה דרבי חייא ובר אחוה הוה וי"ל כי היכי דלא תיקשי על רב והלא השיב שלא כהוגן דרבי חייא שאלו על אב ואם שלו ורב השיבו על אח ואם שלו וזהו לכאורה תשובה שאינה הוגנת דמאי איכפת ליה לרבי חייא באביו ואמו של רב והוי דומיא דעובדא דיוחנן חקוקה ששאלוהו חסין נעשו יפות והוא השיב שעורין נעשו יפות דהשיבו ליה תשובה שאינה הגונה שהרי אמרו לו צא ובשר לסוסים ולחמורים לכך מפרש ש"ס דרב אחוה ובר אחתיה דרבי חייא הוה וא"כ יפה השיבו דודאי הוה ניחא ליה לרבי חייא מה ששמע דאחיו ואחותו קיימין והוי דומיא דעדשים נעשו יפות:

ותניא כל היום כולו כשר למילה וא"ת בלא ברייתא תיקשי מגופא דקרא דכתיב וישכם אברהם בבקר ואי אמרת דזריזין מקדימין מחורתא וכי אברהם לח זריז במצות הוה וי"ל דאי לאו ברייתא איכא למימר דאברהם לא הוי בעי לזרוזי נפשיה בפקידה כדי שלא יאמרו הממו וערבבו פתאום וטרף דעתו כדפירש רש"י ז"ל בפרשת וירא גבי ביום השלישי ומה שהשכים בבקר לאו משום זירוז עביד הכי אלא טעמא אחרינא ה"ל שהיה צריך לצאת בבקר דוקא אבל השתא דיליף ברייתא ההיא דזריזין מקדימין למצות מוישכם אברהם בבקר ואי אמרת ק מקדימין מאורתא אברהם נמי מאורתא ה"ל לאקדומי נפשיה וליכא למימר דלעולם זריזין מקדימין מאורתא ואברהם לא בעי לאקדומי טפי מצפרא כדי שלא יאמרו הממו וכו' דא"כ אכתי אמאי לא הקדים עצמו שעה או שתים קודם הבוקר דהאי טעמא דכדי שלא יאמרו ודאי לא מצומצם עד הבוקר

דוקא הוא וכיון דיצא בהשכמת הבוקר דוקא ש"מ דזריזין לא בעו לאקדומי כפי מצפרא על המשכיר לבדוק דחמירא דידיה הוא וא"ת כי חמירא דידיה הוא מאי הוי והתוספות כתבו דחמירא דידיה הוא וחל עליו חיוב בדיקה שעה אחת קודם שהשכירו ואין הל' משמע כן מדלא קאמר על המשכיר לבדוק דבתר מעיקרא אזלינן או דילמא על השוכר לבדוק דבתר השתא אזלינן. ועוד קשה דלכאורה משמע דהא דקמיבעיא ליה המשכיר בית לחבירו בארבעה עשר היינו שמשכירו בע"פ וא"כ מאי פשיט ליה מהא דקתני המשכיר בית לחבירו אם עד שלא מסר מפתחות חל י"ד וכו' דלמא שאני התם לפי שהשכירו בי"ג קודם שחל עליו חובת הבדיקה לכך אם משמסר לו מפתחות חל י"ד על השוכר לבדוק אבל הכא שמשבירו בי"ד שכבר חל חובת הבדיקה על המשכיר אפי' אם המפתחו' ביד השוכר איכא למימר שעל המשכיר מוטל לבדוק ונראה דהא דקבעי' ליה המשכיר בית לחבירו בי"ד לצורך י"ד קאמר שמשכירו בי"ג שית יל לדור בו בי"ד וכ"כ רבינו נסים ז"ל וכן משמע דאטו ברשיעי עסקינן דאמאי לא בדק המשכיר אור לארבעה עשר כתקנת חכמים ועוד מדקאמר רב נחמן בר יצחק תנינא ולא קאמר ת"ש משמע דהך בעיא הוי דומיא דברייתא דמייתי דאיירי שמשכירו קודם ארבעה עשר והכי פירושו על מי לבדוק על המשכיר לבדוק דחמירא דידיה הוא וכו' לפי שהבדיקה מוטלת על בעל החמץ אע"פ שאין הבית שלו ומוטלת נמי על ב"ה אף ע"פ שאין החמץ שלו דקיימא לן מי שיש לו חמץ בביתו אע"פ שאין החמץ שלו כיון שהבית שלו עובר עליו מדכתיב בכל גבולך וכן אם החמץ שלו אע"פ שאין הבית שלו עובר עליו כדאמרינן לקמן לכך קמיבעיא ליה בכה"ג שהשכיר לצורך ארבעה עשר שלא השתמש בו עדיין השוכר שום חמץ וכל החמץ של משכיר אלא שהבית הוא של שוכר וקמיבעיא ליה על מי לבדוק אור לארבעה עשר בתר מי אזלינן אי אזלינן בתר בעל החמץ או בתר ב"ה כיון דעל שניהם חל חובת הבדיקה כדפי' ודוקא כשמשכירו לצורך ארבעה עשר קמיבעיא ליה אבל אם משכירו לצורך י"ג לא קמיבעיא ליה דודאי על השוכר מוטל לבדוק דכיון שכבר השתמש בו השוכר בחמץ אפי' חד יומא נמצא שחל חובת הבדיקה על השוכר משני צדדין הן מצד חמצו הן מצד ביתו ופשיטא דבתר דידיה אזלינן ומייתי ראיה ממזוזה דרשותיה דביתא דשוכר הוא וגוף הבית ושתי המזוזות של משכיר הוא וקס"ד דכי היכי דמזוזה חובת הדר היא שהשוכר בית מעובדי כוכבים חייב לקבוע בה מזוזה הכי נמי חובת ב"ה היא שאפילו אין בו דיורין ב"ה חייב לקבוע בו מזוזה אלמא כל היכא דהחיוב מוטל על המשכיר והשוכר בתר שוכר אזלינן ודאי דמזוזה חובת הדר היא ולא חובת

המשכיר שאם אין בו דיורין בעל הבית פטור אבל גבי חמץ בעל החמץ חייב לבדוק אע"פ שאין הבית שלו:

לאו משום דחזקתו בדוק דקסבר הכל חברים הם וכו' לעיל קמיבעיא ליה סתמא המשכיר בית לחבירו בארבעה עשר חזקתו בדוק ולא קאמר דהכל חברים הן וכו' משום דאפי' אין הכל חברים לא שייך למימר דלמא עבר זמן הבדיקה ודעתו היה לבדוק עוד שהרי השכירו לחבירו ולא יכנס שמה לבדוק אבל הכא איכא למימר דלמא עבר זמן הבדיקה ודעתו היה לבודקו עדיין לכך איצטריך למימר דקסבר הכל חברים הן וכו' ומחזקינן ליה שלא עבר הזמן

דף ה

ההוא לא איצטריכא ליה דהא איתקש השבתת שאור וכו' תימה דהשתא למאי צריך לקרא דמייתי אביי שבעת ימים שאור לא ומצא דמדאיתקש השבתת שאור לאכילת חמץ יכול לדרוש הכל כדדריש ר' יוסי לקמן וכ"כ התו' ונראה לפרש דהא דקאמר אביי לעיל תרי קראי כתיבי וכו' הכי פי' כתיב שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם אלמא דעובר בבל ימצא כל שבעת ימים וכתיב אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם משמע דאינו עובר בבל ימצא רק ביום ראשון בלבד ואחר כך אינו עובר הא כיצד לכבות ארבעה עשר לביעור ואך חלק כדמסיק והשתא ניחא דאי לא הוי מייתי קרא דשבעת ימים שאור לא ימצא הוה אמינא דאך ביום ראשון של פסח קאמר ולא הוה דרשינן אך חלק אלא אך מיעוטא הוא ואתי למעוטי כל ששה ימים שאחר יום ראשן שאינו עובר בבל ימצא דאי לא כתיב אך הוה אמינא דביום הראשון תשביתו שאור ויהיה מושבת כל שבעה ימים קאמר לכך כתיב אך ביום הראשון להוציא שאר הימים ולכך מייתי קרא דשבעת ימים שאור לא ימצא דהשתא ע"כ ראשון לכל שבעה קאמר ואך חלק ור"י דלקמן דדריש אך חלק נמי אהך קרא דשבעת הימים שאור לא ימצא קא סמיך ולא הוצרך לאתויי הך קרא משום דזיל קרי בי רב הוא ואביי דאמורא הוא פירש דבריו יותר:

ה"ג ותו התם דכתיב ביום הראשון מקרא קודש יהיה לכם ובפרשת אמיר כתיב והכי פירושו ותו דאפי' את"ל דוי"ו דוביום הא' לשום דרשה אתיא ולכך איצטריך נמי למיכתב ה"א דהראשון התם דכתיב ביום הא' מקרא קודש מאי איכא למימר דבסיפא דההיא קרא כתיב ביום השביעי מקרא קודש בלא וי"ו א"כ ה"א דהראשון למה לי דליכא לשנויי דאתי למעוטי חולו של מועד דמראשון ושביעי נפקא כיון דליכא התם וי"ו מוסיף על

ענין ראשון אבל מקרא דוביום הראשון מקרא קודש דכתיב בפרשת בא מני פריך דהתם נמי כתיב בסיפא דקרא וביום השביעי מקרא קודש בוי"ו:

משום דכתיב לך תרי זימני פירש רש"י ז"ל כיון דמייתר לך שדייה אלא ימצא וכתבו התו' וקשה דמייתורא דלך גופיה אפילו בלא לא ימצא מצינו למעוטי עכו"ם שכיבשתו ואומר ר"י דאי לאו דשדינן ליה אלא ימצא ה"א דלך אתי לדרשא אחריתי משום דעכו"ם שכיבשתו נמי לך חשיבה ואין להקשות דא"כ מנ"ל לתנא למישדינהו אלא ימצא דלמא אין ה"נ לדרשה אחריתי הוא דאתיא דלא ניחא לאוקמי לדרשא אחרינא כל כמה דמצינו למימר לאשמעי' שלך אי אתה וכו' מיהו קשה כיון דשדינן אלא ימצא מאי איצטריך ליה למידרש מה שאור האמור בגבולין וכו' ומה שתירץ ר"י כבר כתבו התוס' שהוא דוחק ועוד דפשטא דשמעתא משמע לכאורה דלא שדינן ליה הלא ימצא מדלא מפרש לן ש"ס בהדיא דשדינן ליה. ונראה דמיתורא דלך ממעט עכו"ם שכיבשתו ולא שדינן ליה אלא ימצא והא דקאמר ת"ל לא ימצא רבא נמי כאביי דריש ליה מדכתיב לא ימצא ולא כתיב לא תמצא דאי ל הך דרשה מלך לא הוה ממעטינן עכו"ם שכיבשתו דה"א ההוא נמי לך חשיב והוה מוקמינן ליה לדרשא אחרינא אבל השתא כיון דכתב לן רחמנא גבי קבלת אחריות לישנא דלא ימצא דמשמע לגמרי בין עכו"ם שכיבשתו בין עכו"ם שלא כיבשתו אלמא דכיבשתו לאו לך חשיבא דאי לך חשיבא א"כ לא איצטריך קרא להכי ואפי' בדלא קביל עליה אחריות עובר עליו כיון דדידיה הוא וא"כ לא יתכן למיכתב לישנא דלא ימצא דמשמע דאתי לישמעי' דלא ימצה לגמרי בין עכו"ם שכיבשתו בין עכו"ם שלא כיבשתו כיון דעכו"ם שכיבשתו לך חשיבא וה"ל למיכתב לא תמצא וממילא הוה מוקמינן ליה בעכו"ם שלא כיבשתו וקבל עליו אחריות דעובר כיון דלא כתיב התם לך וכיון דשמעי' מלא ימצא דעכו"ם שכיבשתו ל"ו לך חשיבא מסתבר ספי למימר דלך אתי למעוטי עכו"ם שכיבשתו ולא קבל עליו אחריות דשרי ממאי דנימא דרתי לשום דרשה:

דף ו

זאת אומרת אין מוקדם ומאוחר בתורה פי' כיון דאשכחן הכא דלא הקפידה תורה למיכתב הפרשיות כסדרן א"כ בעלמא נמי לא ילפינן מסדרן של פרשיות כלום לומר דפרשה הכתובה ראשונה נאמרה תחילה למילף מיניה מידי דאע"ג דליכא שום הוכחה איכא למימר שמא לא הקפידה תורה למיכתב על הסדר ופרשה שנייה נאמרה תחילה כד שכחן הכא וקאמר רב פפא דדוקא בתרי ענייני איכא למימר שמא לא הקפידה תורה

אבל בחד ענינא לא חיישינן להכי וילפינן מיניה שפיר דאי לא תימא הכי כלל ופרט וכו' ומהרש"ל ז"ל דחק לפרש בענין אחר וא"נ:

בור בר"ה הפותחו חייב בנזיקין אע"ג דשל הפקר הוא עשאו הכתוב כאלו הוא ברשותו שנא' בעל הבור ישלם קראו הכתוב בעל הבור אע"ג דלאו דיליה הוא וכ חמץ משש שעות ולמעלה דשל הפקר הוא והכתוב עשאו כאלו הוא ברשותו שנא' לא יראה לך חמץ ודרשינן לעיל שלך אי אתה רואה:

דף ז

והלכתא על ביעור חמץ דוקא על ביעור חמץ ולא לבער דלבער משמע דאיהו גופיה יבער חמץ ושמא יבדוק ולא ישכח מידי נמצא שבירך לבטלה אבל על ביעור חמץ משמע שמברך על שצונו מצות ביעור חמץ אם ימצא חמץ בביתו:

דף ח

ואבוקה לא והאמר רבא וכו' איצטריך לאתויי הא דרבא אע"ג דנראה לעינים הוא דלא תימה איר הנר מבהיק טפי לפי שעושין שעוה הרבה סביב הפתילה מה שאין כן אבוקה דאע"ג דכמה נרות דבוקות זו בזו אין בכל אחד כי אם מעט שעוה ואיכא למימר דאין אורן מבהיק כאור הנר:

קשיא מטה אמטה הא דלא משני שאני הכא שיש עצים ואבנים משום דלא משמע ליה שבשביל כך א"צ בדיקה דס"ל דסתם מטה נמוכה הרבה ואפי' חין עצים ואבנים סדורים אין דרך לעבור תחתי' כלל והא דקתני צריכא בדיקה משום דחיישינן שמא עבר דרך עליה לכך פריך מטה אמטה ומשני דברייתא בתרייתא לא אירי בסתם מטה אלא במטה גבוה דלהכי נקט דעצים ואבנים סדורים תחתיה דכיון שהיא גביה נהי דליכא למיחש שמא עבר דרך עליה מ"מ איכא למיחש שמא עבר תחתיה הואיל והיא גבוה ובברייתא קמייתא בסתם מטה אירי שהיא נמוכה לכך צריך בדיקה שמא עבר דרך עליה:

כמאן כי האי תנא קצת תימה דאמאי קאמר כמאן כי האי תנא והא ליכא מאן דפליג אדרבי אלעזר והכי הל"ל תניא כוותיה דרבי אלעזר איסי בן יהודה אומר וכו' וע"ק כי מוקי לעיל טעמא דברייתא דלמא בתר דבדק אתי לעיוני בתרה אמאי לא פריך מדרבי אלעזר דאמר שלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן וכיון דבחזירתן נמי הוו שלוחי מצוה אע"ג דכבר גמר המצוה הואיל דעסק זה על ידי מצוה קאתי א"כ כי אתי נמי לעיוני בתרה בתר דבדק לא אתי לידי סכנה כיון דע"י מצוה קאתי וי"ל דהך

מימרא דרבי אלעזר דאמר שלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן פליגי אמימרא ותא דרבי אלעזר דאמר שלוחי מצוה אין ניזוקין סתמא דמשמע דוקא בהליכתך ולא בחזירתן ותרי אמוראי נינהו אליבא דר"א וכן משמע קצת בסוף מסכת חולין ובפרק קמא דקידושין דפריך התם והאמר רבי שלוחי מצוה אינן נזוקין ומשני בחזירתן שאני ופריך והאמר רבי אלעזר שלוחי מצוה אינן ניזוקין ל בהליכתן ולא בחזירתן משמע קצת דתרי מילי נינהו מדלא מייתי מעיקרא סיומא דמימרא הא דאמר ע בהליכתן ולא בחזירתן כאורחא דש"ס בשאר דוכתי ולא הוצרך למיעבד מחד פירכא תרתי והשתא ניחא דמימרא קמייתא דרבי אלעזר סבירא ליה כברייתא דלעיל דקתני אין מחייבין אותו וכו' מפני הסכנה דמוקמינן לה משום דלמא בתר דבדק אתי לעיוני בתרה אלמא ס"ל דבתר דגמר המצוה לא הוי שלוחי מצוה ולכך קאמר אמימרא בתרייתא דר"א כמאן כי האי תנא כיון דברייתא דלעיל פליגא עליה ובחולין ובקידושין דפריך מדרבי אלעזר דאמר לא בהליכתן ולא בחזירתן לא מצי לשנויי תנאי היא משום דאמר התם דר' יעקב עובדא חזא לא שייך למיפלג אעובדא וכי מאחר דאפילו בחזירה בהליכה למה לי פי' כולה קרא דלא יחמוד איש את ארצך למה לי דפשטיה דקרא משמע דאתי לאשמעינן דשלוחי מצוה אינן ניזוקין בהליכתן וכיון דאפילו בחזירה בהליכה למה לי ומשני דודאי קרא לגופיה לא איצטריך ולא נכתב אלא משום דבר שנתחדש בה משום הא דרבי אמי וכו':

למעוטי תתאי דתתיית' פירש"י ז"ל כגון שלישית ושתחתיה ופירושו תמוה דמה נפשך אי רצה לומר דצתא לאשמעי' שלא יבדוק נמי שלישית וכל השורות שתחתיה הא מילתא דפשיטא היא והא שתי שורות קתני ואי רצה לומר דאתי לאשמעינן דלא תימה דשתי שורות דקתני היינו שלישית ורביעית הא נמי ליתא דאם כן אמאי ק מר למעוטי שלישית ורביעית ולא קאמר למעוטי רביעית וחמישית או חמישית וששית לכך נראה דהא דק מר למעוטי תתייתא דתתייתא היינו שורה שלישית שהיא תחת התחתונה של אלו שתי שורות שבודק והכי פירושו למעוטי תתייתא דתתייתא דאי לא תני עליונות הוה אמינא דאותה שורה הרואה את הפתח ואת הקורה לאו בכלל חיצונות היא דכיון דרואה נמי את הקורה בכלל עליונות היא וא"כ ע"כ שתי שורות החיצונות דקתני היינו שורה שנייה ושלישית לכך קתני שהן העליונות למעוטי ג' דעליונות ממש קאמר ולשמואל נמי לכך תני החיצונות למעוטי שורה ג' שהוא לפנים משורה הפנימית של אלו שתי שורות שבודק דהא אותה שורה הרואה את הפתח ותחת הקורה לאו בכלל עליונות היא

אלא בכלל החיצונות כיון דרואה את הפתח ואם כן דהא דשתי שורות העליונות דקתני היינו שורות שנייה ושלישית לכך קתני נמי החיצונות לומר דהחיצונות ממש קאמר:

דף ט

ה"ג אין חוששין שמא גיררה חולדה ממקום למקום ומבית לבית וכן גרים רב אלפס ז"ל ומתוך פירש"י ז"ל משמע קצת דלא גרסי' מבית לבית כלל מערים אדם על תבואתו וכו' נראה דלהאכיל בהמתו אפילו טבל גמור שראה פני הבית שרי דמ"ש משאר הנראה דשרי דלא מצינו טבל שהיא אסור בהנאה כמ"ש התוספות והא דקאמר מערים אדם על תבואתו כשהוא עצמו רוצה לאכול ממנו אכילת קבע איירי ואם מכניסה במוץ שלה ודאי מותר לאכול אדם ממנה אפילו קבע כיון שלא ראו פני הבית אלא דלכתחילה לאו שפיר הוא להפקיע חיוב מעשר מן התבואה לכך קאמר מערים אדם על תבואתו וכו' שמכניסה במוץ שלה ואומר שעושה כן כדי שתהא בהמתו אוכלת ממנה דאורחא דמילתא הוא להאכיל תבואה לבהמה כמות שהיא עם המוץ שלה ואחר שהכניסה בהיתר פטורה היא מן המעשר כיון שלא ראה פני הבית ויכול הוא עצמו לאכול ממנה אפילו קבע לישנא אחרינא נהי דודאי אכלום לא אמרינן תימה דמאי לישנא אחרינא דקאמר והלא הך לישנא היינו לישנא קמייתא. וע"ק מ"ש דבלישנא קמא דקאמר ודאי גררוהו בההיא שעתא ובלישנא בתרא קאמר נמי ודאי גררוהו בההיא שעתא ולעיל נמי אמאי דקדק ש"ס וקאמר והא הכא דודאי הטילה וספק לא גררוהו בההיא שעתא ובמסכת עכו"ם ובנדה איתא נמי להך סוגיא וקאמר סתמא ספק לא גררוהו ולא הזכיר ההוא שעתא כלל ולא מייתי התם אלא חד לישנא ומהרש"ל ז"ל מחק הכא לשון ראשון והגיה כמו התם ודוחק למחוק הספרים. ועוד קשה דמאי פריך ואין ספק מוציא מידי ודאי הא אפילו ספק איסור אינו מוציא מידי ודאי היתר כדמוכח בפרק קמא דחולין גבי עור ספק פוגם וכו'. ע"כ נראה דכולה הך סוגיא אית בה תרי לישנא והכי פי' ללישנא קמא אמר רבי זירא לא קשיא בבשר לא משיירא כשגוררת בשר אוכלת מיד ולא מצנעא לאוכלו לאחר זמן אבל בלחם זימנין משיירא ומצניע' לאוכלו לאחר זמן וקאמר רבא האי מאי דאי נמי משיירא בבישרא אכתי ליכא למיחש מידי דהתם אימור הוה אימור לא הוה ואת"ל הוה אימור אכלתיה מיד ולא שיירא אבל הכא דודאי וכו' מי יימר דאכלתיה מיד ולא שיירא ופריך ואין ספק מוציא מידי ודאי פירוש כי האי גונא דסוף סוף תאכלנו החולדה ולא מספקא לן אי אכלתיה כבר אי לא מי לא אמרי' דספק מוציא מידי ודאי והתניא חבר שמת וכו' והא התם דודאי טבילי וכיון דפירות בני יומן נינהו דרוב חברים

מעשרין כתי אמאי הן בחזקת מתוקנין דלמא דעתו היה לעשרן לאחר זמן ועדיין לא עשרוהו אלא ודאי כיון דסוף סוף היה מעשרן ולא מספקא לן אי עשרינהו כבר אי לא אתי ספק ומוציא מידי ודאי ואמרי' מסתמא עשרינהו מיד הכא נמי כיון דסוף סוף תאכלנו החולדה מספקא לן אי אכלתיה כבר אי לא נימא דמסתמא אכלתיה מיד ומשני התם ודאי וודאי הוא דודאי כבר עישרן דאע"ג דבני יומן הן חזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן וכיון דהנך פירי יצאו מתחת ידו ודאי עישרן ופריך מעובדא דרימון דטיהרוהו מפני שחולדה ובורדלס מצויין שם והא הכא דודאי הטילה וספק גררוהו ספק לא גררוהו ההוא שעתא פירוש נהי דסוף סוף יגררוהו כיון דחולדה ובורדלס מצויין שם אכתי מיהא מספקא לן דלמא בההיא שעתא שעמד הכהן שם עדיין לא גררוהו ואמאי טיהרוהו לא ודאי בכי האי גוונא אמרינן דספק מוציא מידי ודאי אם כן הכא נמי נימא הכי ומסיק התם ודאי וודאי הוא דכיון דחולדה ובורדלס מצויין שם ודאי גררוה בההיא שעתא וכו' פירוש דיש לחלק בין גרירה לאכילה דבעובדא דרימון בגרירה לחוד סגי דשוב לא האהיל ולענין גרירה לא מספקא לן כלל דכיון דחולדה ובורדלס מצויין שם פשיטא דגררוהו מיד בההוא שעתא דאורחייהו דחולדה ובורדלס למיגרר מיד ולהצניע אע"ג דלא איצטריכא להו השתא אבל גבי חמץ דמספקא לן אי אכלתיה אי לאו אין ספק מוציא מידי ודאי דנהי סוף סוף תאכלנו השתא מיהא מספקא לן דלמא שיורא משייירא ולכן צריך בדיקה לישנא אחרינא נהי דודאי אכלום וכו' להך לישנא לא גרסי' לעיל וספק לא גררוהו ההיא שעתא אלא סתמא גרסי' וספק לא גררוהו כדגריס בעכו"ם ונדה ולהך לישנא אי ודאי לן דסוף סוף תאכלנו לא מספקא לן בההיא שעתא כלל ואמרינן דודאי כבר אכלתיה מיד ולא מספקא לן בכולה שמעתא אלא אי אכלתיה או שמא לא תאכלנו עולמות דאורחייהו דשרצים למיגרר כל מה שמוצאין אפילו כמה מאות כורין אף ע"ג דלא צריכא להו כדאיתא במדרש רבה פרשת שופטים אמר רבי שמעון בן יוחאי מעשה היה ומצאו בבור של נמלה שלש מאות כור מה שהכניסה מן הקיץ לחורף מיהו הך ספיקא לאו ספק גמור הוא דספק הרגיל הוא דקרוב לודאי שגוררת כדי שתאכלנו וכ"כ התוספות דעדיף משאר ספיקות והכי פירוש הסוגיא אמר רבי זירא לא קשיא הא בבשר הא בלחם בבשר לא מספקא לן אי תאכלנו אי לאו דודאי תאכלנו וכיון דודאי תאכלנו ליכא ספיקא כלל ואמרינן דכבר אכלתיה מיד כדפירש אבל בלחם מספקא לן דלמא גררתו להצניע ולא תאכלנו עולמית אמר רבא האי מאי דאי נמי מספקא לן בבישרא אי לא תאכלנו עולמית אכתי ליכא למיחש מידי דהתם אימור הוה וכו' ופריך ואין ספק מוציא מידי ודאי פירוש ספק הרגיל כי האי וכי אינו מוציאו מידי ודאי והתניא

חבר שמת וכו' וכן משמע בתוספות הכא ובעבודת כוכבים כתבו התוס' בהדיא דמכח ספק הרגיל פריך דגבי חבר נמי ספק הרגיל הוא ונראה דבחבר נמי לא מספקינן בההיא שעתא אלא דמספקא לן שמא לא יעשרנהו עולמית דאע"ג דאין חבר נחשד לאכול טבל או למוכרו אפילו הכי יש לחוש לפעמים עושה תבואתו אוצר ומניחו כך לבניו בלי מעושר וזה ספק הרגיל דקרוב לודאי שאינו עושה כן אלמא דספק הרגיל מוציא מידי ודאי ומשני התם ודאי וודאי הוא דכיון דחזקת חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן ליכא ספיקא כלל ופריך מעובדא דרימון דטיהרוהו דהתם נמי נהי דלא מספקינן בההיא שעתא מ"מ איכא לספוקי דלמא יניחו הנפל שמה ולא יגררוהו עולמית ואפ"ה טיהרוהו משום דהוי ספק הרגיל דקרוב לודאי שיגררוהו א"כ ה"נ נימא הכי ומסיק בלישנא אחרינא דלעולם אפי' ספק הרגיל אינו מוציא מידי ודאי ושאני לן בין גרירה לאכילה דנהי דודאי אכלום לא אמרינן דאורחייהו דשרצים למיגרר אע"ג דלא איצטריך להו ולא יאכלום עולמית ודאי גררוהו לחורייהו אמרינן ולא שייך למימר שמא יניחוהו ולא יגררוהו עולמית דמלתא דפשיטא היא דגררוהו:

ולא חיישינן לחולדה כתבו התוספות הא דלא פריך דניחוש לחולדה אפי' מבית לבית דאם כן אין לדבר סוף דאי אפשר שלא יבדוק אחד קודם לחבירו קצת תימה דהא מדקתני מתני' דא"כ מחצר לחצר מעיר לעיר אין לדבר סוף משמע דמבית לבית יש לדבר סוף דומיא דממקום למקום דאל"כ הוה ליה למיתני אין חוששין שמא גיררה חולדה ממקום למקום דא"כ מבית לבית מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף:

ותא קתני סיפא מה שמשייר יניחנו בצינעה וכו' פי' וכיון דחיישינן לחולדה וע"כ צריך לחלק בין לדבר סוף לבין אין לדבר סוף:

דף י

אלמא במכאן ואילך הוא דפליגי ולא במידי אחרינא וליכא למימר דפליגי בתרתי דפשטא דמתניתין משמע דלא פליגי אלא בחדא ועוד אי בתרתי פליגי אם כן רב חסדא ורבה בר רב הונא דמפרשי טעמא דרבי יהודה דבעי שלשה בדיקות הוה להו לפרושי נמי טעמא דרבי יהודה ורבנן באידך פלוגתא אלא ודאי לא מסתבר להו כלל למימר דפליגי בתרתי לכך קאמר אלמא במכאן ואילך הוא דפליגי וכיון דפליגי במכאן ואילך פ"כ לא פליגי במידי אחרינא דלא שייך דפליגי בתרתי:

דף יא

אלא אמר אביי חדש בדיל מיניה מדקאמר אלא משמע דהדר ביה משינוייא קמא דהשתא מיתוקמא שפיר אפי' בטחינה והרקדה גמורה דדוחק הוא וקמי ברחיא דיד והרקדה על גבי נפה דוקא וכיון דלפי המסקנא לא שריא משום שינוי לכך כתבו התוס' דהא דשרי רבי יהודה קמח וקלי לעיל י"ל דמשום עולי רגלים התירו ומהרש"ל ז"ל כתב ואין להקשות מנא לן דשרי רבי יהודה קמח וקלי משום עולי רגלים דלמא משום שינוי זה אינו דסוף סוף למה לנו לסמוך על זה בחנם וכו' ולא הוצרך לכתוב כן:

דרבנן אדרבנן לא קשיא כתב מהרש"ל ז"ל לפי מ"ש התוספות דמצות ביעור הוה כמו פסידא א"כ מהי פריך רבנן אדרבנן דלמא שאני חמץ דמנות ביעור הוי כמו פסידא וכו' י"ל דמצות ביעור לא הוה אלא בתוך המועד דעוברין בבל יראה וכיון דרבי יהודה אומר למיבדק בתוך המועד אע"ג דמצות ביעור הוי כמו פסידא לכך כריך שפיר דרבי יהודה אדרבי יהודה אבל אליבא דרבנן לא מצי לשנויי דטעמייהו גבי חמץ משום מצות ביעור דהא לאחר המועד ליכא מצות ביעור כיון דאינו עובר אז בבל יראה ואפ"ה סבירא להו דצריך לבדוק לאחר המועד:

ה"ג רב אשי אמר דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא קמח קלי תנן ולא גרסינן קמח וקלי בוי"ו משום דהא דפריך דרבי יהודה אדרבי יהודה לאו מקמח פריך דקמח ודאי אינו ראוי לאכילה וליכא למיחש מידי אלא מקלי פריך דקליות ראויין לאכילה הן וקאמר רב אשי דקמח קלי תנן ולאו תרי מילי נינהו אלא קמח של קלי קאמר ונהי דקליות ראויין לאכילה קמח של קלי אינו ראוי לאכילה ולכך שרי ובמסכת מנחות גרסינן בכל הספרים במתניתין קמח קלי בלא וי"ו ורש"י ז"ל כתב קמח וקלי תנן ואין אלו ראויין לאכילה ודבריו תמוהים דבפרק ערבי פסחים קאמר מ מחלקין לתינוקות קליות ואגוזים בע"פ כדי שלא ישנו וישאלו משמע דקליות ראויין לאכילה וכן פי' רשב"ם ז"ל שם דהיו אוכלין אותם עם אגוזים בקינוח סעודה ומייתי ראיה ממסכת בכורות דתנן סאה תרומה טהורה שנפלה וכו' ר"א אומר תעלה ותאכל ניקודים או קליות. ועוד דלפי' רש"י ז"ל מאי קמח וקלי תנן דקאמר הוה ליה למימר קמח וקלי שאני

דף יב

ולהך לישנא דאדם טועה שעה ומחצה ניכול עד סוף חמש כתבו התו' אפי' טעה בשתי טעות היה יכול להקשות ניכול עד סוף חמש שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב ודבריהם תמוהים דאע"ג דר' יהודה אית ליה בהדיא הך סברא לעיל גבי עדות נפשות

ע"כ צ"ל דהמקשה סבר דיש לחלק בין עדות לבין חמץ מדפריך בסמוך א"כ בחמש נמי ניכול מדקאמר א"ה משמע דאמאי דמשני ליה חמישי חמה במזרח ושביעי חמה במערב וכו' פריך ואמאי לא פריך בלאו הכי דהא רבי יהודה קאמר הכי בהדיא שבחמש חמה במזרח וכו' אלא ודאי ס"ל למקשה דיש לחלק בין עדות נפשות לחמץ דאיכא למימר דמשום נפשות הקילו או איזה חילוק אחר

מכאן ואילך כזורק אבן לחמת יש מפרשים שהוא דומה לחמת מלא יין אלא שחסר ממנה מעט ואם יניחנה כך יחמיץ ואם יתן בו אבן אחד יעלה היין ולא יפסיד כל כך אבל לא יהיה כל כך טוב כאלו מלאו ביין כך האוכל לאחר שש שעות אף על גב דתועיל לו אינו מועיל לו כל כך כאלו אוכל קודם לכן:

דף יג

דאמר זו תודה וזו לחמה וכו' ואע"ג דלא אמר עלי לחמה אפילו הכי אם אבד הלחם חייב באחריותו דכיון דלחם גלל תודה כשאמר זו תודה נתחייב בלחמה לכך כל זמן שהתודה קיימת חייב בלחמה אבל אבדה תודה אינו מביא אחרת דכיון דאמר זו תודה אינו חייב באחריופה ואין פודה גלל לחם אבל אם אמר עלי תודה ועלי לחמה אם אבדה תודה צריך נמי להביא אחרת דכיון דאמר עלי תודה חייב באחריותה ולכך מוקי לה דאמר זו תודה וזו לחמה:

מאי קמשמע לן דשלישי מותר לעשותו שני היינו הך במקצת ספרים ישנים גרסינן בתוספות למאן דאמר אין אוכל מטמא אוכל דאורייתא לא פריך דלדידיה הוסיף דמותר לעשופו אף שני דאורייתא וכן הגיה מהרש"ל ז"ל ונראה דלכך מחקו דיבור זה בספרים חדשים משום דפשטא דשמעתא משמע דמאי קמ"ל לא מקשן הוא אלא מדבריו דרב יהודה הוא דאתי לפרושי מתניתין דבנר של מתכות אייר ורב יהודה לאו אהך קושיא לחודא קא סמיך דהוה מצי לשנויי דהוסיף דאלו התם טמא וסמא ואלו הכא פסול וטמא אלא מתניתין קשיתיה כדאמר בסמוך וכיון דעל כרחך צריך לומר דמתני' בנר של מהכות אייר לא בעי לאוקמי בשינויא דחיקא ולכך לא קאמר הניחא למאן דאמר אין אוכל מטמא דאורייתא:

הדרן עלך פרק אור לארבעה עשר